

Faam van heiligheid en Alphons Ariëns

Dit jaar is het op 7 augustus negentig jaar geleden dat Alphons Ariëns op 68-jarige leeftijd in Amersfoort overleed. Prof. Gerard Brom schreef destijds een 'In Memoriam' in de kranten: "Een volstrekt éénig man, voor wien onze bewondering altijd groter werd en voor wien onzen eerbied en onze liefde even sterk groeiden. Wat hij allemaal gedaan heeft mag een boek vullen, dat binnen een jaar verdient geschreeven te zijn. Want is er één leven voorbeeldig dan dit ongelooflijk vruchtbaar leven, waarin de goede werken elkaar opvolgden als de woorden bij een ander."

Faam van heiligheid en devotie

In de laatste tien jaar van zijn leven zijn vele katholieken ervan overtuigd dat Ariëns een heilige

was, en er is al een devotie gaande. Na zijn overlijden reppen alle kranten in de terugblikken van die heiligheid. Op 21 augustus 1928 wordt een Mgr. Dr. Ariëns-Comité opgericht om de nagedachtenis van de priester "op een waardige wijze blijvend te eeren." Initiator en voorzitter is minister-president jhr. mr. C.J.M. Ruijs de Beerenbrouck. Dit Comité heeft twee concrete doelen voor ogen: de oprichting van

een standbeeld van Ariëns en het bouwen van een gedachteniskerk. Beide dienen in Enschede gerealiseerd te worden. De onthulling van het beeld geschiedt al in 1934. De ingebruikneming van de gedachteniskerk zal pas in 1954 plaatsvinden. De bouw van die kerk heeft met het optreden van dit eerste Comité weinig meer van doen en hangt samen met de op gang gekomen initiatieven tot zaligverklaring. In 1928 verschijnt ook het eerste bidprentje en er zullen er nog vele volgen.

Procedure van een zaligverklaring

Na de onthulling van het standbeeld in Enschede in juni 1934 informeert Ruijs de Beerenbrouck in januari 1935 te Rome naar de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om de zaligverklaring van Ariëns mogelijk te maken. In Rome is de Heilige Congregatie voor de Riten verantwoordelijk voor de zalig- en heiligverklaringen: zij is op 22 januari 1588 opgericht door paus Sixtus V met de Bulle *Immensa Aeterni Dei*. De Heilige Congregatie voor de Riten behandelt zowel de zaken die te maken hebben met goddelijke devotie als de zaken rond zaligen en heiligen.

Er zijn vier stappen te zetten in een kerkelijk proces, die elk leiden tot vier graden, te weten: Dienaar Gods, aangetoonde Eerbiedwaardigheid, Zaligverklaring en Heiligverklaring. De vorming van een comité en de benoeming van een postulator behoren tot de eerste vereisten van een diocesaan onderzoek. Bij de aartsbisschop dient vervolgens het verzoek te worden ingediend om een proces te beginnen. Als dat is gestart, heeft het Comité de taak om de devotie tot de overledene en het inroepen van zijn hulp te propageren. Plaatjes en prentjes kunnen worden gedrukt en gelovigen worden aangespoord om te bidden voor de voorspraak en gebedsverhoring met hopelijk een wonder. De drie laatste stappen (de Apostolische fase) vinden plaats in Rome, waar de historische feiten en de deugden van de Dienaar Gods worden onderzocht. Het is aan een kerkelijke rechtbank om een wonder aan te tonen.

Herdenkingen, lezingen, artikelen en boeken

Na de dood van Alphons Ariëns zijn overal in het land herdenkingen gehouden. Het meest in de kringen die zijn voortgekomen uit zijn werken, zoals de katholieke arbeidersbeweging, de katholieke matigheidsbeweging Sobriëtas, de Kruis- en Mariaverbonden, de katholieke vrouwenbeweging, het Geert Grote Genootschap, de Dr. Ariëns vereniging, Concordia levensverzekering. Op Allerzielen (2 november) 1928 wordt zijn graf behalve door parochianen ook door mensen van elders uit het land bezocht en dit wordt in volgende jaren een traditie. Rond zijn sterfdag van 7 augustus komt het Ariëns-Comité bij elkaar en bezoekt na deelname aan de H. Mis het graf en zo ontstaat een traditie, die negentig jaar later nog steeds gaande is. Tijdens de vele herdenkingen die in het land

zaligverklaringsproces

worden gehouden, spreken allerlei mensen en de naam en faam van Alphons Ariëns doen de ronde. De lezingen komen in artikelen terecht of brochures. De artikelen en brochures leiden tot boeken. De meest indringende is de biografie *Alfons Ariëns* van prof. Gerard Brom, die eind 1941 verschijnt in twee delen van ongeveer 1.300 bladzijden. De meest recente boeken zijn die van Henri ten Have uit 2008 *De liefde van Christus laat ons geen rust. Een spirituele biografie van Alphons Ariëns* en de promotie van Gerrit Deems uit 2011 *Een 'andere' Ariëns. De Doctrina Socialis van Dr. Alphons Ariëns (1860-1928)*.

Diocesaan proces

De voorzitter van het Ariëns Comité, prof. dr. L. Rogier, verzoekt de aartsbisschop van Utrecht Bernardus Alfrink op 7 februari 1956 met een supplek een beatificatieproces (proces voor de zaligverklaring) van Alphons Ariëns aanhangig te maken. Het verzoek is door talrijke instanties en organisaties uit de katholieke wereld ondertekend. Mede ter ondersteuning van het beatificatieproces wordt het Ariëns Comité op 28 juli 1958 omgezet in een stichting Het Ariëns-Comité. De start van het zaligverklaringsproces binnen dertig jaar na overlijden geschiedt tijdens de Ariënsdag op 3 augustus 1958 in de parochiekerk van Maarssen,

waar de kerkelijke rechtbank onder voorzitterschap van kardinaal B. Alfrink wordt geïnstalleerd. De opdracht is om op drievoudige manier documentatie te verzamelen, te weten *super fama sanctitatis*, *super non cultu* en *super scriptis*. Pater Eleuterius Han Lohman o.f.m. wordt benoemd tot postulator. Op Ariënsdag 1965 kan kardinaal Alfrink het proces feestelijk afsluiten.

Er gaat een aantal stevige hutkoffers met papieren naar Rome.

Apostolisch proces

Het proces wordt in Rome in 1958 geopend en duurt met verschillende stappen tot 1983. Advocaat Salvatore M. Vitale dient in oktober 1983 de gedrukte samenvattende *Positio super cause introductione* inzake het zaligverklaringsproces in bij de Sacra Congregatio pro Causis Sanctorum in Rome. Dit gebonden boek in rode band met gouden opdruk met Positio Numero 1061 draagt als volledige titel: *Ultraiecten. Beatificationes et canonizationes Servi Dei Alfonsi M. Ariëns sacerdos saecularis tertii ordinis franciscalis sodalis (1860-1928)*. Het boek bevat alle tot dan toe gebruikte samenvattingen en stukken uit het apostolisch proces en deze zijn of in het Italiaans of in het Latijn opgesteld. En toen is er iets fout gegaan. Informatie uit 2005 leert dat er toen een afsluitend kerkelijk Tribunaal gehouden had moeten worden in het Aartsbisdom Utrecht. Dat is om niet opgehelderde redenen niet gebeurd.

Nieuw diocesaan proces en schrijven Positio

Na vooronderzoek door vicaris P. Rentinck is in 2005 een kerkelijke rechtbank geopend, die als taak had de *fama sanctitatis* van Alphons Ariëns te onderzoeken, ofwel vast te stellen dat er nog een levende devotie is. In 2006 is dit proces afgesloten. Daarna heeft het Ariëns-Comité vanuit Rome de opdracht gekregen de *Positio super vita, virtutibus et fama sanctitatis Alphonsi Ariëns* te herschrijven in het Italiaans met alle bronnen erbij en opnieuw in te dienen. Met die taak is het Ariëns-Comité druk doende, met name met een onderzoek naar de *fama sanctitatis* (de faam van heiligheid) en de *fama signorum* (de faam van tekenen). De verwachting is dat dit dikke boek in 2019 kan worden ingediend in Rome.

door Hub Crijns,
vice-voorzitter van het Ariëns-Comité

Foto's: pagina 22: Neomist Alphons Ariëns in 1882 (Foto Offenbergh Amsterdam); pagina 23: het graf van Ariëns in 2017 (foto Hub Crijns); pastoor Ariëns 40 jaar priester in 1922 (fotograaf onbekend)

www.arienscomite.nl